

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7 Vtrum idem articuli subsint fidei secundum omne tempus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ar. I. huius q.

Tract. 26. in Ioann. non multum p. cut a princ. 10.9.

li. 4. ad He. rennium ali. quantum ante med. li.

arti. 4. huius quizit.

rem nostrum conclu- ferunt quamvis ipsi forte crediderint con- tra eundem nostrum autorem dicere, ac illius dicta penitus e medio tollere, oem- que illis fidem detra- here. Quia enim esse non visum, est vere conditio obiecti fi- dei, ex parte obiecti se tenens, ut patet ex antedictis: oportet e- nim creatum non ee visum a credente, & haec conditio compre- hendit omnia credi- bilia, habetque se ad ea, ut formale ad ma- teriale: est siquidem talis credibilitu deno- minatio, quam oportet omnia induere, ut credibilis ratione habeant, unde & in definitione fidei ab ipso Apostolo poni- tur ad Hebr. 11. ideo nonnulla ratio forma- lis est credibilium, qd credibilia fiat. non ta- men est absolute di- cenda ratio formalis obiecti fidei. Unde in re hac meminerint disputantes, ne pro- pterea sit in vo- cabulis, ex quo con- stat de- re.

in infinitum fieri possit, est ab ar- te praetermittenda: sed formalis ro obiecti credibilis est una, & in diuisibilis, ut supra * dictum est, scilicet veritas prima, & sic secun- dum rationem formalem credi- bilia distingui non possunt. ergo praetermittenda est credibi- lium materialis distinctio per ar- ticulos.

¶ 3. Preter. Sicut a quibusdam dicitur, articulus est indiuisibilis veri- tas de Deo arctans nos ad creden- dum: sed credere est uoluntariu, quia sicut August. * dicit. Nullus credit, nisi uolens: ergo uidetur qd inconuenienter distinguantur cre- dibilia per articulos.

SED CONTRA est, quod Isidorus dicit. Articulus est perceptio diuinae veritatis tendens in ip- sam: sed perceptio diuinae uerita- tis competit nobis secundum di- stinctionem quadam: quae enim in Deo unum sunt, in nostro in- tellectu multiplicantur. ergo cre- dibilia debent per articulos di- stingui.

RESPON. Dicendum, quod nomen articuli ex Graeco uide- tur esse deriuatum. Arthros enim in graeco, quod in latino artic- ulus dicitur, significat quandam coaptationem aliquarum partiū distinctarum: & ideo particulae corporis sibi inuicem coaptatae dicuntur membrorum articuli.

Et similiter in Grammatica apud graecos dicuntur ar- ticuli quadam partes orationis coaptatae aliis dictio- nibus ad exprimendum eorum genus, numerum, vel casum. Et similiter in Rhetorica articuli dicuntur quadam partium coaptationes. Dicit enim Tul- lius in 4. Rethorica, * quod articulus dicitur cum singula uerba interuallis distinguuntur caesa oratio- ne, hoc modo, Acrimonia, uoce, uultu aduersarios perterruisti. Vnde & credibilia fidei Christianae di- cuntur per articulos distingui, in quantum in quas- dam partes diuiduntur habentes aliquam coaptatio- nem ad inuicem. Est autem obiectum fidei aliquid non uisum circa diuina, ut supra * dictum est: & ideo ubi occurrit aliquid, speciali rone non uisum, ibi est spe- cialis articulus. Vbi autem multa secundum ean- dem rationem sunt cognita, uel non cognita, ibi no- sunt articuli distinguiendi. Sicut aliam difficultatem habet ad uidendum, quod Deus sit passus, & aliam quod mortuus resurrexerit. Et ideo distinguitur ar- ticulus resurrectionis ab articulo passionis: sed quod sit passus, mortuus, & sepultus, unam & eandem dif- ficultatem habent, ita quod uno suscepto, no est dif- ficile alia suscipere: & propter hoc, omnia haec perti- nent ad unum articulum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod aliqua sunt credibilia, de quibus est fides secundum se: aliqua ue- ro sunt credibilia, de quibus non est fides secundum se, sed solum in ordine ad alia: sicut etiam in aliis scie- tiis quadam proponuntur, ut per se intenta, & qua- dam ad manifestatione alioru. Quia uero fides prin- cipaliter est de his, quae uidentia speramus in patria, secundum illud Heb. 11. Fides est substantia speran-

darum rerum: ideo per se ad fidem pertinentem directe nos ordinat ad uitam aeternam, sicut persona omnipotentis Dei, mysterium in- nis Christi, & alia huiusmodi. Et secundum ista distinguuntur articuli fidei. Quaedam uero perti- nent in sacra Scriptura ut credenda, non prin- cipaliter intenta, sed ad praedictorum man- nam: sicut quod Abraham habuit duos filios ad tactum ossium Eliaei suscitatus est mor- tua huiusmodi, quae narrantur in sacra Scrip- tura ad manifestationem diuinae misericordiae nationis Christi; & secundum talia non op- ticulos distinguere.

AD SECVNDVM dicendum, qd ro formalis fidei potest accipi dupliciter. Vno modo ob- iecti rei credite: & sic ratio formalis omni- bilium est una, scilicet ueritas prima: & ideo articuli non distinguuntur. Alio modo pro- pi ratio formalis credibilitu ex parte nostri in- tellectus formalis credibilis est, ut sit non uisum: parte articuli fidei distinguuntur, ut uisum.

AD TERTIVM dicendum, quod illa dif- ferentia de articulo magis secundum quadam et- ymologiam nominis, prout habet deriuationem de qua magis secundum eius ueram significacionem ut a graeco deriuatur: unde non est magis in- tellectus formalis credibilis, ut sit non uisum: parte articuli fidei distinguuntur, ut uisum. H. Potest tamen sic dici, quod licet ad credendum necessitate coactionis nullus arctetur, cum est uoluntarium: arctatur tamen necessitate ad accedendum ad Deum oportet credere: & impossibile est placere Deo, ut Apolos dicit braos. 11.

ARTICVLVS VII.

Utrum articuli fidei secundum successione- m temporum creuerint.

AD SEPTIMUM sic procedi- tur. Videtur, qd articuli fidei non creuerint secundum tempo- rum successione. Quia, ut A- postolus dicit ad Hebraeos. 11. Fides est substantia sperandarum rerum: sed omni tempore sunt eadem speranda. ergo omni tem- pore sunt eadem credenda.

¶ 2. Preterea. In scientiis humani- tus ordinatis per successione- m temporum augmentum factum est propter defectum cognitio- nis in primis, qui scientias inue- nerunt, ut patet per Philoso- phum in 2. Metaphys. sed doctri- na fidei non est inuenta humani- tus, sed tradita a Deo: Dei enim donum est, ut dicitur Epheso- rum 2. Cum ergo in Deum nul- lus defectus scientiae cadat, uide- tur qd a principio cognitio credi- bilium fuerit perfecta, & quod non creuerit secundum successio- nem temporum.

¶ 3. Preter. Operatio gratiae non mi- nus ordinate pcedit, qd operatio naturae: sed natura se per ininitu su- mit a pcedis, ut Boetius dicit in lib. de * Consolatione. ergo et u- quod operatio gratiae a perfectis

initium sumpserit: ita q̄ illi qui primo tradiderunt fidem, perfectissime eam cognouerunt.

¶ Prat. Sicut per Apostolos ad nos fides Christi peruenit, ita etiā in veteri testamento per priores patres ad posteriores deuenit cognitio fidei, secundum illud Deuter. 32. Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: sed Apostoli plenissime fuerunt instructi de mysterijs: acceperunt enim sicut tempore prius, ita & ceteris abundantius, ut dicit gloss. super illud Romano. 8. Nos ipsi primitias spiritus habentes, ergo uidetur quod cognitio credibilium non creuerit per temporum successiōnem.

SED CONTRA est, quod Greg. dicit, quod secundum incrementa temporum, creuit scientia sanctorum Patrum: & quanto uiciniōres aduentui Saluatoris fuerunt, tanto sacramenta salutis plenius perceperunt.

RESPON. Dicendum, q̄ ita se habent in doctrina fidei articuli fidei, sicut principia per se nota in doctrina, quae per rationem naturalem habetur, in quibus principiis ordo quidam inuenitur, ut quaedam in alijs implicite continentur: sicut omnia principia re ducuntur ad hoc, sicut ad primū. Impossibile est simul affirmare, & negare, ut patet per Philosophum in 4. Metaph. Et similiter omnes articuli implicite continentur in aliquibus primis credibilibus, sicut ut credatur Deus esse, & prouidentiam habere circa hominum salutem, secundum illud ad Hebr. 11. Accedentem ad Deū oportet credere, quia est: & quod inquirētibz se, remunerator sit. In esse enim diuino includuntur omnia, quae credimus in Deo eternaliter existere, in quibus nostra beatitudo existit. In fide autē prouidentia includuntur omnia, quae temporaliter a Deo dispensantur ad hominum salutem, quae sunt uia in beatitudinem. Et per hūc etiam modum aliorum subsistentium articulorum, quidā in alijs continentur, sicut in fide redemptionis humanae implicite continentur & incarnatio Christi, & eius passio, & omnia huiusmodi. Sic ergo dicendum est, quod quantum ad substantiam articulorum fidei, non est factum eorum augmentum per temporum successiōnem: quia quaecunq̄ posteriores crediderunt, continebatur in fide praecedentium Patrum, licet implicite. Sed quantum ad explicationem creuit numerus articulorum: quia quaedam explicite

A cognita sunt a posterioribus, quae a prioribus non cognoscebantur explicite. Vnde Dominus Moysi dicit Exo. 6. Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob: & nomen meum, Adonai, non indicauit eis. Et Dauid dicit: Super senes intellexi. Et Apostolus dicit ad Eph. 3. In alijs generationibus non est agnitus mysterium Christi, sicut nunc reuelatum est sanctis Apostolis eius, & prophetis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod semper fuerunt eadem speranda apud homines a Christo: quia tamen ad haec speranda homines non perueniunt nisi per Christum, quāto a Christo fuerunt remotiores secundum tempus, tanto a consecutione sperandorum longinquoires. Vnde Apostolus dicit ad Heb. 11. Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti non acceptis reprimissionibus, sed a longe eas respicientes. Quanto autem aliquid a longinquoioribus uidetur, tanto minus distincte uidetur: & ideo bona speranda distinctius cognouerūt, qui fuerūt aduentui Christi vicini.

AD SECVNDVM dicendum, quod profectus cognitionis dupliciter contingit. Vno modo ex parte docentis, qui in cognitione proficit, siue vnus, siue plures per temporum successiōnem. & ista est ratio augmenti in scientiis per rationem humanitatis inuentis. Alio modo ex parte ad discētis, sicut magister qui non ita totam artem, non statim a principio tradit eā discipulo, quia capere non posset, sed paulatim condescendentes eius capacitati: & hac ratione profecerunt homines in cognitione fidei per temporum successiōnem. Vnde Apostolus ad Gala. 3. comparat statū veteris testamenti pueritiae.

AD TERTIVM dicendum, q̄ ad generationem naturalem duae causae praerogantur: agens, & materia. Sedm ergo ordinē causae agentis, naturaliter prius ē, qd est perfectius, & sic natura a perfectis sumit exordium, quia imperfecta non ducuntur ad perfectionem, nisi per aliquam perfectā praerogantia. Secundum uero ordinē causae materialis prius est, qd est imperfectius: & s̄m hoc natura procedit ab imperfecto ad perfectū. In manifestatione autē fidei Deus est sicut agens, qui hēt perfectā scientiam ab aeterno: homo autē est sicut materia recipiens influxum Dei agetis: & ideo oportuit q̄ ab imperfectis ad perfectum procederet cognitio fidei in hominibus. Et licet in hominibus quidā se habuerint per modū causae agentis, quia fuerunt fidei doctores, tñ manifestatio spiritus datur talibus ad uilitatem eōm, ut dicitur 1. ad Corint. 12. Et ideo tantum dabatur Patribz, qui erant institutores fidei, de cognitione fidei, quātum oportebat pro tempore illo populo tradi, uel nude, uel in figura.

AD QVARTVM dicendum, q̄ uelima consummatio gratiae facta est per Christum: unde & tempus eius dicitur tempus plenitudinis, ad Gal. 4. Et ideo illi, qui fuerunt propinquoiores Christo, uel ante, sicut Ioannes baptista: uel post, sicut Apostoli, plenius mysteria fidei cognouerunt: quia & circa statum hominis hoc uidemus, quod perfectio est in iuuentute, & tanto habet homo perfectiorem statum, uel ante, uel post, quanto est iuuentuti propinquoior.

ARTICVLVS VIII.

Utrum articuli fidei conuenienter enumerentur.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, q̄ in conuenienter

Super Quaestione prima Articulum octauum.

In artic. 8. aduerte, quod author articulos fidei ex parte rei creditur enumerandos

2. di. 25. q. 1. ar. 2. & op. 3. c. 155. & op. 5. per text. & op. 23. 10. 2.